

УДК 336.131

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/255-256

Анна МУНЬКО

доцент кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування
Дніпровського державного аграрно-економічного університету,
кандидат наук з державного управління

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Фінансова безпека держави у рамках загальної теорії державних фінансів – це «стан фінансових відносин, за якого б створювалися сприятливі умови та необхідні ресурси для розширеного відтворення економічного росту та підвищення життєвого рівня населення, удосконалення національної фінансової системи для успішної протидії внутрішнім і зовнішнім факторам дестабілізації фінансового стану в державі» [1].

В Україні наразі відсутні специфічні нормативно-правові межі регулювання фінансової безпеки держави. Ці процеси переважно спираються на чинні положення законодавства у сфері бюджету та податків. Тому засадничими можна визначити Бюджетний кодекс України [2] та Податковий кодекс України [5], адже саме їхніми нормами визначаються ключові аспекти формування та розподілу публічних фінансів.

Документом, який опосередковано визначає пріоритети розвитку механізмів управління фінансовою безпекою, можна вважати «Стратегію реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки», метою якої є «побудова сучасної, стійкої та ефективної системи управління державними фінансами, спрямованої на забезпечення збереження фінансової стабільності держави та створення умов для сталого зростання соціально-інклюзивної економіки через підвищення результативності мобілізації та витрачання державних коштів» [6].

Вагомою є система нормативних актів, які регулюють управління державним та місцевим боргом, що є, на наш погляд, важливим складником політики фінансової безпеки держави та територіальної громади, а обсяги запозичень є одним із ключових факторів для оцінювання фінансової безпеки [4, с. 68].

Дотичними до питання фінансової безпеки є й інші галузі законодавства, зокрема у сфері внутрішньої та зовнішньої політики, запобігання корупції, митного регулювання тощо. Однак суттєвим недоліком, на якому зрештою нами наголошується, є відсутність специфічних нормативно-правових актів, які безпосередньо визначатимуть особливості механізмів управління фінансовою безпекою держави. Відтак, нормативно-правові рамки регулювання фінансової безпеки держави в їх оптимальному, за нашим баченням, вигляді повинні формуватися за такими блоками:

– регуляторний блок, спрямований на створення нормативного середовища, в якому забезпечується сталість і безпека суспільних відносин у фінансово-економічній сфері, та який включає правові норми, положення, різні правові фактори, що безпосередньо впливають на фінансову безпеку держави;

– інституційно-організаційний блок, що обґрунтовує специфіку діяльності суб'єктів забезпечення фінансової безпеки та адміністративно-правові заходи, за рахунок яких вони можуть сприяти розвитку безпеки фінансово-економічного середовища та захисту національних економічних інтересів;

– блок протидії загрозам – є одним з основних і передбачає низку нормативно-правових заходів протидії основним загрозам стабільності у фінансово-економічній сфері суспільних відносин;

– інформаційно-аналітичний блок – передбачає повноту та актуальність інформації для задоволення потреб основних суб'єктів в процесі прийняття управлінських рішень щодо фінансової безпеки держави залежно від ситуації.

Інформаційно-аналітичне забезпечення можна поділити на два напрями: інформаційне забезпечення, що полягає у задоволенні потреб у внутрішній інформації про ситуацію всередині країни із урахуванням воєнного стану та зовнішньої інформації про стан

міжнародної підтримки тощо; аналітичне забезпечення, що складається з великих масивів даних про динаміку, тенденції та зміни основних показників фінансової безпеки держави.

Україні наразі потрібен динамічний характер нормативно-правового реагування, що передбачає оперативну розробку державних, регіональних і місцевих політик фінансової безпеки із використанням всіх можливих до мобілізації ресурсів для протидії відповідним загрозам. За поточного стану нормативно-правового реагування, який можна охарактеризувати як статичний, адже не вживаються радикальні зміни та миттєві дії реакції на посилення негативного впливу, рівень фінансової безпеки держави перебуває під ризиками його суттєвого перманентного послаблення. Тому удосконалення нормативно-правового забезпечення фінансової безпеки держави є надзвичайно складним як науковим, так і практичним завданням, що потребує підходу, базованого на управлінні змінами та методах антикризового управління.

1. Василик О. Д. Теорія фінансів : навч. посібник. Київ : Вища школа, 2000. 364 с.
2. Бюджетний Кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
3. Мунько А. Ю. Політика фінансової безпеки територіальних громад: розробка, реалізація, оцінювання. *Таврійський науковий вісник*. 2022. № 1. С. 66–72.
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2022–2025 роки та плану заходів з її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1805-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-2021-%D1%80>.

УДК 336.132.2

DOI: 10.31733/15-03-2024/2/256-258

Катерина РОМЕНСЬКА

доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування
Університету митної
справи та фінансів,
кандидат економічних наук, доцент

УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТНИМИ ПОТОКАМИ, ОРІЄНТОВАНЕ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ ФІНАНСОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

З початком повномасштабного вторгнення особливо загострилась потреба щодо ефективного управління фінансовими потоками держави для їх збалансування в умовах появи тимчасово невідконтрольованих часин території України. З повномасштабним військовим вторгненням російської федерації в Україну обмежено можливості забезпечення збалансованого руху потоків доходів і видатків бюджетів, здійснення міжбюджетного регулювання, зменшення дефіциту державного та місцевих бюджетів та державного (місцевого) боргу.

Виходячи з необхідності забезпечення військової оборони України, а також ліквідації наслідків воєнних дій, постала потреба у визначенні шляхів фінансування таких потреб, у тому числі за рахунок міжбюджетних трансфертів, грантів, пільгових позик. Водночас запровадження воєнного стану на території України не скасовує необхідності фінансового забезпечення поточних видатків для забезпечення потреб населення та капітальних видатків для загального економічного розвитку територій. Питання залучення міжнародної фінансової підтримки для обґрунтованого управління фінансовими потоками держави, орієнтованого на фінансування першочергових потреб держави та органів місцевого самоврядування, зменшення дефіциту, боргу а також для забезпечення економічної безпеки держави та територіальних громад набуває важливого значення.

Для стабілізації управління фінансовими потоками бюджетів, проведення необхідних реформ та створення підґрунтя для сталого економічного зростання Міністерство фінансів України активно співпрацює з міжнародними партнерами. В рамках цього